

BKv 61.

1. A bűncselekményt a bíróság ügydöntő határozatának rendelkező részében a Btk. Különös Része szerinti alcímével kell megnevezni.

2. A bűncselekmény megnevezése mellett a rendelkező részben - a Be. 258. §-a (2) bekezdése d) pontjának megfelelően - a Btk. Általános Részének rendelkezésein alapuló egyes szöveges kiegészítéseket is fel kell tüntetni: meg kell jelölni, hogy a bűncselekmény büntett vagy vétség, továbbá utalni kell a folytatólagos elkövetésére, valamint az elkövetői és az elkövetési alakzatra.

3. A bűncselekmény megnevezése után, zárójelben, fel kell tüntetni a bűncselekmény alapesetének - s ha megvalósult, minősített esetének - törvényi tényállását (diszpozícióját) és büntetési tételét meghatározó törvényi rendelkezéseket.

4. Bűnhalmazat esetén meg kell jelölni - számmal és a "rendbeli" jelzővel, hogy azonos törvényhely szerint összesen hány büntett, illetve vétség minősül. Azokat a törvényi rendelkezéseket, amelyek a többrendbeli büntett, illetve vétség mindegyikét minősítik, csak egyszer kell feltüntetni, majd meg kell jelölni, hány büntett, illetve vétség minősül eltérő rendelkezések szerint is, és melyek ezek a rendelkezések.

5. Az ügydöntő határozat kihirdetése során közérthetően meg kell magyarázni a minősítés lényegét, különös tekintettel a minősítő körülményekre és az irányadó büntetési tételekre.

6. Ha az ügydöntő határozat előzetesen írásba foglalt és kihirdetett rendelkező része, illetve az írásba foglalt határozat

rendelkező része eltér egymástól, a kihirdetett rendelkező rész irányadó, és az írásba foglalt határozatot ennek megfelelően ki kell javítani.

7. A vádlott bűnösségét megállapító ítélet rendelkező részében fel kell tüntetni - a büntetés kiszabásáról szóló rendelkezések előtt - ha az elkövető mint visszaeső, különös visszaeső vagy többszörös visszaeső, illetve bűnszervezetben követte el a bűncselekményt.

8. Ha a 2008. január 1. előtt hozott ügydöntő határozatot a másodfokú, illetve a harmadfokú bíróság 2008. január 1. után bírálja felül, és annak a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezéseit nem változtatja meg, a magasabb szintű bíróság helybenhagyó határozata a bűncselekmény korábbi szabályok szerinti megnevezését nem érinti.

Ha a magasabb szintű bíróság a bűncselekmény minősítését megváltoztatja, az új minősítést alapul véve már a Be 258. §-a (2) bekezdésének d) pontja szerint nevezi meg a bűncselekményt, és az alkalmazott jogszabályi rendelkezéseket a határozat rendelkező részében tünteti fel. Eszerint jár el a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárásban és a törvényesség érdekében lefolytatott jogorvoslati eljárásban is.

Az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2007: CLXII. tv. 18. §-a 2008. január 1-jei hatállyal módosította a Be. 258. §-a (2) bekezdésének d) pontját, és előírta, hogy a bűncselekmény minősítésekor alkalmazott törvényhelyeket az ügydöntő határozat rendelkező részében is fel kell tüntetni. A jelentős módosításokat bevezető rendelkezés értelmezésére - a jogalkalmazás egysége érdekében - a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma kollégiumi véleményben ad iránymutatást.

1. A Be. 258. §-a (2) bekezdésének d) pontja szerint az ügydöntő határozat rendelkező részében kétféle módon kell minősíteni a bűncselekményt: szövegesen és a megfelelő jogszabályi rendelkezések feltüntetésével.

a) A szöveges minősítés fő eleme a bűncselekmény megnevezése a Btk. Különös Része szerinti alcímének megfelelően: "Emberölés", "Lopás" stb.

A Btk. azonban nem minden bűncselekményi tényállást jelöl külön alcímmel, hanem számos esetben több bűncselekményi tényállást közös alcím alá sorol. Nincs külön alcíme az egyes bűncselekmények minősített eseteinek sem.

Ez a kodifikációs-technikai megoldás a bűncselekmény megnevezését nem érinti: egy bűncselekményt akkor is csak az alcímével kell megjelölni, ha közös alcím alá több, külön §-ba, bekezdésbe vagy pontba foglalt törvényi tényállás tartozik.

b) A bűncselekmény törvényi megnevezésétől csak akkor lehet eltérni, ha ez nyelvhelyességi, stiláris okból feltétlenül szükséges. Pl. Visszaélés kábítószerrel helyett, a szórend megváltoztatásával, Kábítószerrel visszaélés írható. Emellett a törvényi alcím helyett, kivételesen, egyes bűncselekmények egyszerűbb, a bírói gyakorlatban általánosan elfogadott megnevezése is alkalmazható, pl. Ittas járművezetés.

2. A határozat rendelkező részében a bűncselekmény megnevezéséhez a Btk. Általános Részének egyes, a Be-ben felsorolt rendelkezései alapján szöveges kiegészítéseket kell vagy lehet fűzni. A szöveges minősítés ezzel válik teljessé.

a) A Btk. 11. §-ának (1) bekezdése szerint minden bűncselekmény vagy büntett, vagy vétség. Ezért a bűncselekmény megnevezése után a büntettti, illetve a vétségi megjelölését mindig fel kell tüntetni.

b) A bűnösségi alakzatot, tehát azt, hogy a bűncselekmény szándékosan vagy gondatlanságból elkövetettnek minősül-e, általában nem kell feltüntetni. Ha egy bűncselekmény büntett, egyértelmű, hogy csak szándékosan követhető el [Btk. 11. § (2) bek.].

Ha egy bűncselekmény vétség, de csak szándékos vétségi alakzata van, mint pl. a Btk. 170. §-ának (1) bekezdése szerinti könnyű testi sértésnek (amelynek a gondatlanságból való elkövetését a törvény nem bünteti), az elkövetés szándékosságára szintén nem kell utalni.

Hasonlóan kell eljárni, azaz nem kell utalni a bűnösségi alakzatra, ha valamely vétség kizárólag gondatlanságból követhető el, pl. a Btk. 320. §-a szerinti hanyag kezelés. Ugyanis a megfelelő szándékos alakzat már más bűncselekményt valósít meg, a Btk. 319. §-a szerinti hűtlen kezelést.

Ha egy vétségnek szándékos és gondatlan alakzata is van, a szándékos elkövetési alakzatra szintén nem kell szövegesen utalni, de a gondatlanra igen: Árdrágítás vétsége, illetve Gondatlanságból elkövetett árdrágítás vétsége [Btk. 301. § (1) és (4) bek.].

c) A folytatólagos elkövetésre [Btk. 12. § (2) bek.] a bűncselekmény megnevezése előtt célszerű utalni: Folytatólagosan elkövetett lopás vétsége.

d) Elkövetők a tettes és a társtettes, valamint a felbujtó és a bűnsegéd (Btk. 19. §). Elkövetési alakzatok a befejezett bűncselekmény, a kísérlet és az előkészület.

A határozat rendelkező részében nem kell utalni arra, hogy az elkövető tettesként követte el a bűncselekményt, illetve befejezett bűncselekményt valósított meg.

Ha a bűncselekmény kísérleti vagy előkészületi alakzata állapítandó meg, ezekre az elkövetési alakzatokra a büntetési vagy vétségi megjelölés után célszerű utalni: Lopás vétségének kísérlete; Emberölés előkészületének büntetése.

Az elkövetői alakzatra utalás megelőzi a bűncselekmény megnevezését: (N. N. vádlott bűnös) felbujtóként elkövetett emberölés büntetettében.

3. a) A szöveges minősítés után - zárójelek közé foglalva - fel kell tüntetni, hogy a bűncselekmény a Btk. Különös Része szerint hogyan minősül, azaz meg kell jelölni azokat a rendelkezéseket, amelyek az elkövető által megvalósított törvényi tényállást (diszpozíciót) és az ennek megfelelően irányadó büntetési tételt meghatározzák: Magántitok megsértésének vétsége [Btk. 177. § (1) bek.]. Ha a törvényi tényállást és a büntetési tételt külön rendelkezés tartalmazza, mindkettőt fel kell hívni: Lopás vétsége [Btk. 316. § (1) és (2) bek.].

Az elkövetési magatartás eltérő büntetési tétellel fenyegetett alakzataira 1. tétel, 2. tétel stb. megjelöléssel, az azonos büntetési tétellel fenyegetett alakzataira pedig 1. fordulat, 2. fordulat stb. megjelöléssel kell utalni: Önkényes eltávozás vétsége [Btk. 345. § (1) bek. 1. tétel]. Hivatalos személy elleni erőszak büntetése [Btk. 229. § (1) bek. 1.fordulat].

Nem kell feltüntetni a Btk. Általános Részének azokat a rendelkezéseit, amelyeket a szöveges minősítés tartalmaz, azaz a

folytatólagosságot, az elkövetői vagy az elkövetési alakzatokat meghatározó törvényhelyeket: Btk. 12. § (2) bek., 16. §, 19. §.

b) Ha a bűncselekménynek több, külön §-ba, bekezdésbe vagy pontba foglalt alapesete van, meg kell jelölni, hogy az elkövető melyiket vagy melyeket valósította meg: Rossz minőségű termék forgalomba hozatalának büntette [Btk. 292. § (1) bek.] vagy (Btk. 293. §), illetve [Btk. 292. § (1) bek. és 293. §].

Bennfentes kereskedelem büntette [Btk. 299/A. § (1) bek.] vagy [Btk. 299/A. § (2) bek.,], illetve [Btk. 299/A. § (1) és (2) bek.].

A választás, a népszavazás és a népi kezdeményezés rendje elleni büntett [Btk. 211. § a) pont vagy b) pont], illetve [Btk. 211. § a) és b) pont]; az említett pontok helyett a Btk. 211. §-ának bármelyik más pontja értendő.

Hasonló módon kell megjelölni - az alapeset diszpozíciójának felhívása mellett - a bűncselekmény minősített esetét tartalmazó rendelkezést is: Emberölés büntette [Btk. 166. § (1) bek., (2) bek. a) pont, illetve (2) bek. b) pont stb.].

Ha több minősítő körülmény is megvalósult, valamennyit fel kell tüntetni: Emberölés büntette [Btk. 166. § (1) bek., (2) bek. a) és d) pont].

4. a) A bűnhalmazat a különböző (más-más alcímmel jelölt) bűncselekmények megnevezését és az alkalmazott törvényhelyek megjelölését nem érinti, de a Be. előírja annak megjelölését, hogy az elkövető az azonos alcím alá elhelyezett diszpozíciót vagy diszpozíciókat hányszor valósította meg, azaz hány rendbeli bűncselekményt követett el. Egyébként, ha nincs bűnhalmazat, nem kell utalni arra, hogy a diszpozíció csak egyszer valósult meg, más szóval az "1 rendbeli" kifejezés használata fölösleges.

b) Indokolt külön-külön megjelölni, hány rendbeli büntett, illetve hány rendbeli vétség áll bűnhalmazatban, és ezen a két csoporton belül kell jelezni az egyes büntettek, illetve vétségek megnevezésében és megjelölésében megállapított különbségeket.

Példák a többrendbeli bűncselekmény megnevezésére:

- 8 rendbeli - egy esetben folytatólagosan elkövetett - lopás vétsége.*
- 8 rendbeli - két esetben kísérletként elkövetett - lopás vétsége.*
- 8 rendbeli - egy esetben társtettesként elkövetett - lopás vétsége,*
- 8 rendbeli - egy esetben felbujtóként, két esetben bűnsegédként elkövetett - lopás vétsége.*

A csak szám szerint (az Általános Rész rendelkezésein alapuló szöveges kiegészítés nélkül) megjelölt többi bűncselekmény értelemszerűen tettesként, illetve nem folytatólagosan elkövetett befejezett bűncselekmény.

A fenti példákban szereplő általános részi kiegészítések együtt is előfordulhatnak: 8 rendbeli - egy esetben folytatólagosan, egy esetben társtettesként, egy esetben felbujtóként, két esetben bűnsegédként, két esetben kísérletként - elkövetett lopás vétsége.

c) A többrendbeli bűncselekmény szöveges minősítése után zárójelben először azt a törvényi rendelkezést kell feltüntetni, amely az összes bűncselekmény minősítésében közös. Ez a közös elem a bűncselekmény alapesetének diszpozíciója. Ezután fel kell tüntetni az eltérő rendelkezéseket, megjelölve, hogy az egyes eltérő rendelkezések szerint hány bűncselekmény minősül. Ennek megfelelően a b) pontban szereplő példában a teljes minősítés így alakulna: 8

rendbeli - egy esetben folytatólagosan, egy esetben társtettesként, egy esetben felbujtóként, két esetben bűnsegédként, két esetben kísérletként - elkövetett lopás vétsége [Btk. 316. § (1) bek, továbbá egy esetben (2) bek. d) pont, két esetben f) pont, egy esetben g) pont].

d) Kivételesen előfordulhat, hogy a többrendbeli bűncselekmény minősítésének nincs közös eleme, mivel a közös alcím alá eltérő alapeseti diszpozíciók tartoznak. Ha ezeket a vádlott egyaránt megvalósította, és nem természetes egységet vagy folytatólagos elkövetést kell megállapítani, hanem bűnhalmazatot, külön-külön fel tüntetni az egyes bűncselekmények alapeseti diszpozícióját és minősítő körülményeit tartalmazó törvényi rendelkezéseket: 2 rendbeli kábítószerrel visszaélés büntette [Btk. 282. § (1) bek., (2) bek. b) pont, 282/A. § (1) bek., (2) bek. a) pont].

5. A határozat kihirdetése során fel kell olvasni a rendelkező részt, ismertetni kell az indokolás lényegét, és szükség szerint meg kell magyarázni [Be. 262. § (3) bek.]. A Be. 258. §-a (2) bekezdése d) pontjának módosítása folytán azonban a bűncselekmény megnevezése a rendelkező részben, a korábbi gyakorlattól eltérően, a Különös Rész szerinti alcímére, valamint az Általános Rész rendelkezésein alapuló egyes szöveges kiegészítésekre korlátozódik. A minősítő körülmények szöveges megjelölése teljesen elmarad.

Az említett jogszabályi változások következtében a tárgyaláson jelen lévő személyek és különösen a fellebbezésre jogosultak számára nehézséget jelenthet a minősítés lényegének azonnali megértése. Ezért a határozat szóbeli indokolásában a tanács elnökének a minősítés közérthető és kellően részletes magyarázatát kell adnia.

6. a) A határozat rendelkező részét a kihirdetése előtt írásba kell foglalni, és a tanács minden tagja aláírja [Be. 257. § (4) bek.]. Ha a kihirdetés során felolvasott rendelkező rész, illetve az írásba foglalt határozat szerinti rendelkező rész eltér egymástól, a kihirdetett rendelkező rész irányadó, és az írásbeli határozatot ennek megfelelően ki kell javítani.

A kihirdetett, illetve az írásba foglalt határozat rendelkező része közötti eltérések lehetőségét növeli, hogy a rendelkező részben a felhívott törvényhelyeket is fel kell tüntetni. Ha a minősítéskor alkalmazott jogszabályi rendelkezések téves feltüntetése nem tekinthető "nyilvánvaló számelírásnak", a határozatot hozó bíróság a Be. 261. §-ának (1) bekezdése alapján nem javíthatja ki a hibát, mert ezzel érdemben módosítaná az ügydöntő határozat szerinti minősítést. A törvény szerint erre kizárólag a határozatot rendes vagy rendkívüli jogorvoslat alapján felülbíráló bíróság jogosult.

b) A határozat jogi indokolásában, a Be. 258. §-a (3) bekezdésének e) pontjára figyelemmel, ki kell fejteni, hogy a bíróság az egyes minősítő rendelkezéseket milyen indokok alapján alkalmazta. Több cselekmény esetén egyértelműen meg kell jelölni, hogy az egyes cselekményekre melyik minősítő rendelkezés vonatkozik, melyiket követte el a vádlott folytatólagosan, társtettesként, felbujtóként vagy bűnsegédként, melyik maradt kísérleti szakban.

7. A Btk. Általános Részének rendelkezésein alapuló, a bűncselekmény minősítésével kapcsolatos szöveges kiegészítéseken kívül a rendelkező részben indokolt szövegesen utalni a büntetés kiszabása során a vádlott terhére értékelendő legfontosabb általános részi rendelkezésekre is. Ennek megfelelően a vádlott bűnösségét megállapító ítéletben – alapul véve a Be. 258. §-a (2) bekezdésének e) pontját, illetve 330. §-a (2) bekezdésének a) pontját – a bűnösség megállapítását és a bűncselekmény megjelölését

követően, a büntetés kiszabásáról rendelkezések előtt, fel kell tüntetni, ha a vádlott mint visszaeső, különös visszaeső vagy többszörös visszaeső, illetve azt, hogy bűnszervezetben követte el a bűncselekményt: Ezért a bíróság a vádlottat - mint visszaesőt (különös visszaesőt, többszörös visszaesőt, mint bűnszervezetben elkövetőt) - szabadságvesztésre ítéli.

Bűnhalmazat esetén, ha a vádlott egy vagy több bűncselekményt eltérő minőségben követett el, egyértelműen utalni kell arra is, hogy különös visszaesői vagy más minősége melyik bűncselekménnyel kapcsolatos: Pl.: Ezért a bíróság a vádlottat - a hivatalos személy elleni erőszak büntettében mint visszaesőt, a lopás büntettében mint különös visszaesőt -, halmazati büntetésül szabadságvesztésre ítéli.

A Btk. megfelelő rendelkezéseire: 137. § 14., 15., 16. pont, illetve 98. § (1) bek. a határozat jogi indokolásában kell hivatkozni.

8. Ha a 2008. január 1. előtt hozott határozat elleni fellebbezést 2008. január 1. után bírálják felül, a bűncselekmény egyébként törvényes minősítését nem lehet megváltoztatni csupán amiatt, hogy a bűncselekmények megnevezésére vonatkozó szabályok módosultak. A Be. 605. §-ának (2) bekezdéséből következik, hogy ebben az esetben a bűncselekmény megnevezését a Be. módosítása nem érinti.

Ha azonban a bűncselekmény minősítését a felülbírálat során, illetve a felülvizsgálati eljárásban vagy a törvényesség érdekében lefolytatott jogorvoslati eljárásban meg kell változtatni, a törvénynek megfelelő minősítő rendelkezést már az új szabályok szerint kell megszövegezni.

Budapest, 2008. február 11.

Dr. Berkes György s.k. ny. tanácselnök

Dr. Kónya István s.k. kollégiumvezető

Dr. Márki Zoltán s.k. a kollégium jegyzője